AAN DE RAAD

Datum behandeld in college	10 juni 2025	**Behandelend ambtenaar**	E. van der Woude
Datum agendering	3 juli 2025	**E-mailadres**	e.vanderwoude@waadhoeke.nl
Onderwerp	Analyserapport definitiefase gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap	**Telefoonnummer**	
Portefeuillehouder	J. Dijkstra		

Samenvatting

Begin 2021 is het gesprek gestart met college en raad over hoe Waadhoeke de ambities die opgeschreven zijn in de Duurzaamheidsagenda uit wil voeren. Op het gebied van opwek van duurzame energie heeft dat geresulteerd in de denkrichting Energielandschap. Vanuit deze denkrichting heeft Waadhoeke in 2022 een onderzoek uit laten voeren om uit te zoeken of dit haalbaar is qua uitvoerbaarheid en draagvlak. De uitkomst hiervan was dat Waadhoeke dit in een gebiedsontwikkelingsproces verder ging onderzoeken. Het eerste onderdeel van dit proces, voor het Klimaatlandschap Waadhoeke, is de definitiefase, welke is opgestart in 2024. Een fase waar vele ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. De uitkomsten van deze fase liggen nu voor aan de raad.

Voorstel

1. Kennis te nemen van het analyserapport van de definitiefase van het gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap.
2. Te starten met de ontwerpfase van het gebiedsontwikkelingsproces, waarbij het communicatie- en participatieproces en bijgevoegde intentieovereenkomsten voor lokaal eigendom de bouwstenen zijn.

Aanleiding
In 2024 heeft de gemeenteraad de nieuwe Duurzaamheidsagenda 2025-2028 vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat we als gemeente in 2040 energieneutraal willen zijn. Dat betekent dat in 2040 de energie die we op dat moment gebruiken ook duurzaam opgewekt wordt. Het besparen van energie is hierbij een belangrijke eerste stap. Met het besparen van energie en het duurzaam opwekken van wat we nog nodig hebben, leveren we een belangrijke bijdrage aan de landelijke ambitie van 55% CO2-reductie in 2030. In het coalitieakkoord 'Sûn wurkje oan'e takomst' 2022-2026 staat dat de coalitie, om in 2040 energieneutraal te zijn, "het Energielandschap verder wil onderzoeken met de intentie om hier zo snel mogelijk mee aan de slag te gaan."

Ook heeft Waadhoeke zich gecommitteerd aan de Regionale Energie Strategie Fryslân (RES-Fryslân). In de RES geven de diverse regio's in Nederland aan hoe ze invulling aan het landelijke Klimaatakkoord willen geven. Per regio wordt bekeken hoeveel grootschalige duurzame opwerk er gerealiseerd kan worden. Deze 'biedingen' moeten uiteindelijk voldoende zijn om invulling te geven aan het Klimaatakkoord. Het eerste bod, de RES-Fryslân 1.0, vastgesteld in de raad van 10 mei 2021, omvatte alleen gerealiseerde projecten. Er was op dat moment nog geen ruimte voor ambities binnen de provincie. Waadhoeke heeft vanaf het begin aangegeven dat we eerst zelf grondig willen onderzoeken wat er mogelijk is binnen onze gemeente. Deze, nog vast te stellen, ambities worden meegenomen in latere RES-biedingen (2.0 of 3.0).

Om invulling te geven aan bovenstaande ambities is begin 2021 het gesprek met college en raad gestart over grootschalige opwek met de "denkrichting Energielandschap Waadhoeke". In diverse publiekssessies, webinars en werksessies hebben we, naast de al vastgestelde bovenstaande uitgangspunten voor grootschalige opwek, bij inwoners, bedrijven, belanghebbenden, experts en raadsleden kaders en bouwstenen opgehaald. Deze zijn vertaald in de notitie 'kaders en bouwstenen energielandschap Waadhoeke', die op 28 oktober 2021 door de raad is vastgesteld. In deze notitie is voorgesteld om een verdiepend onderzoek te starten, gericht op draagvlak voor en de uitvoerbaarheid van een mogelijk energielandschap. In 2022 heeft het college het plan van aanpak voor de onderzoeksfase naar een energielandschap vastgesteld. De onderzoeksvraag die daarbij is neergelegd was de volgende: "Is een energielandschap haalbaar, qua uitvoerbaarheid en draagvlak?" Op 28 maart 2024 heeft de raad ingestemd met de resultaten van de onderzoeksfase en het college de opdracht gegeven om het gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap op te starten.

Het gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap bestaat uit drie fases. Definitie, Ontwerp en Realisatie. Voor u ligt het analyserapport van de definitiefase. Een fase waarin veel ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Waarbij de aandachtspunten die insprekers en raadsleden tijdens de behandeling op 28 maart 2024, maar ook tijdens de behandeling van de Duurzaamheidsagenda 2025-2028 op 28 november 2024 hebben meegegeven, ten harte zijn genomen en verwerkt in de uitkomsten van deze definitiefase.

In beide raadsvergaderingen en bijhorende kernteams werden namelijk vooral vraagtekens gesteld bij het communicatie- en participatieproces tijdens de onderzoeksfase en werd aangegeven dat dit beter moest worden opgepakt. Ook werden er naar aanleiding van insprekers uit de hoek van energiecoöperaties eisen gesteld dat energiecoöperaties meer betrokken moesten worden en een grotere rol zouden krijgen binnen het Klimaatlandschap. Daarnaast werd gesteld dat er ook buiten het

Klimaatlandschap ontwikkelingen, wanneer het nettechnisch ook kan en binnen de provinciale regels past, meer mogelijkheden zouden moeten komen voor duurzame opwek.

Met dit Analyserapport Definitiefase Gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap vindt het college dat op alle vragen en bedenkingen een gepast antwoord is gegeven. We geven een beeld van alle actuele ontwikkelingen, de voortgang op belangrijke thema's en de mogelijkheden om met diverse partijen verder stappen te zetten in het proces. Stappen die niet eerder genomen worden dan nadat de raad hiertoe een besluit heeft genomen.

Bijdrage Kernsessie 5 juni 2025
Op 5 juni hebben raadsleden in de Kernsessie over het Klimaatlandschap hun wensen en bedenkingen gegeven over de oplegger en de voortgangsrapportage die als onderliggende stukken dienden. Naar aanleiding van deze bijdrage van het kernteam is er een oplegger gemaakt die bijgevoegd is aan de stukken die voorliggen op 3 juli. In de oplegger wordt aangegeven waar de reactie van het college staat op de conclusies die zijn getrokken in de kernsessie. Een deel van die getrokken conclusies is terug te vinden in het analyserapport Definitiefase gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap. Voor de resterende conclusies wordt duidelijk gemaakt dat hier mee wordt gestart, of verder wordt uitgewerkt in de ontwerpfase van het gebiedsontwikkelingsproces, na besluitvorming in de raad op 3 juli.

Beoogd (meetbaar) effect
Het effect van de besluitvorming is het voortzetten van het gebiedsontwikkelingsproces met uiteindelijk de daadwerkelijke realisatie van een klimaatlandschap in Waadhoeke. Waarbij we in belangrijke mate bijdragen aan de ambitie om in 2040 energieneutraal te zijn en bij te dragen aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord.

Motivering

Argumenten

1.1 De analyse is de eerste fase van het gebiedsontwikkelingsproces zoals afgesproken met de raad.
In de analyse van de onderzoeksfase, in de raad van 28 maart 2024, is voorgesteld om de gebiedsontwikkelingsfase op te starten en onder te verdelen in drie subfases. Definitie, ontwerp en realisatie. Dit is toegelicht in de memo die het college eind 2024 naar de raad heeft gestuurd. Op 5 juni j.l. is een kernteam gehouden. De opbrengst van dit kernteam wordt nog toegevoegd aan de stukken richting de raad.

2.1 Een uitspraak van de raad is nodig om, samen met alle stakeholders, de ontwerpfase op te starten
In de definitiefase zijn een aantal belangrijke stappen gezet. Zo is de lat van het communicatie- en participatieproces hoger komen te liggen en is hier een versnelling op ingezet. In de bijbehorende stukken kunt u kennis nemen van hoe we dat de afgelopen periode hebben vormgegeven en wat de resultaten daar tot nu toe van zijn. Ook hebben we belangrijke stappen gezet met de energiecoöperaties, die zich, om mee te kunnen ontwikkelen binnen een Klimaatlandschap, hebben verenigd in de SWEC (Samenwerkende Waadhoekse Energiecoöperaties). Samen met deze partij hebben we een intentieovereenkomst opgezet om als gelijkwaardige partners de mogelijke ontwikkelingen vorm te geven. Datzelfde hebben we gedaan met de grondeigenaren. Nog niet met alle grondeigenaren, maar met diegene die zo'n 80% van het gebied bezitten. Zij zijn op eigen initiatief naar

de gemeente gekomen en ook daar is een intentie overeengekomen om gezamenlijk, als gelijkwaardige partners, de mogelijke ontwikkelingen vorm te geven. Daarnaast is er een veelvoud aan gesprekken geweest met een divers palet aan stakeholders, zoals Defensie, de Vogelwacht, FMF, LTO etc. Over het algemeen is de conclusie dat men graag meedenkt met deze ontwikkelingen, met elk zijn/haar eigen voorwaardes in acht nemend. In het vervolgproces zal dit concreter moeten gaan worden.

2.2 Het communicatie- en participatieproces blijft een wezenlijk onderdeel van het gebiedsontwikkelingsproces
In de onderzoeksfase van het Klimaatlandschap was sprake van communicatie en participatie richting omwonenden, dorpsbelangen en coöperaties. Echter werd de conclusie getrokken dat die niet voldoende was. Ook de raad heeft hier meerdere malen op gewezen, tijdens de kernteams, en tijdens de raadsvergaderingen van 28 maart 2024 en tijdens de behandeling van de Duurzaamheidsagenda 2025-2028 op 28 november 2024. Daarop heeft de gemeente het communicatie- en participatieproces opgeschaald. We hebben hierbij actief contact gezocht met dorpsbelangen en energiecoöperaties en inwoners zoveel mogelijk geïnformeerd. De opzet en resultaten hiervan kunt u in de bijlage (communicatieplan) lezen.

2.3 Het lokaal eigendom en de definitie daarvan speelt een cruciale rol in hoe er in de toekomst ontwikkeld wordt binnen het Klimaatlandschap.
Naast communicatie en participatie is lokaal eigendom de belangrijkste pijler van een Klimaatlandschap in Waadhoeke. We hebben afgesproken dat we grootschalige duurzame opwek zo veel mogelijk willen centreren, maar dat we ervoor zorgen dat er ook zoveel mogelijk, minimaal 60% en streven naar 100%, terugvloeit naar de regio. En niet verdwijnt over de provincie- en landsgrenzen. Er is geen landelijke definitie van lokaal eigendom. Samen met de betrokken partijen zoals SWEC en de grondeigenaren hebben we die definitie proberen vorm te geven. In het bijgevoegde analyserapport wordt een eerste voorzet gedaan van de definitie van lokaal eigendom zoals we dat in Waadhoeke gezamenlijk voor ogen hebben. Samen met de betrokken partijen zoals SWEC en de grondeigenaren gaan we invulling geven aan lokaal eigendom wanneer het komt tot ontwikkeling. Wanneer de raad instemt met het voorstel gaan we samen kijken hoe we deze intenties kunnen verwerken in Samenwerkingsovereenkomsten (SOK) waarin we gedetailleerder kijken naar inbreng en de verdeling van de opbrengsten, eigendommen etc.

2.4 *Er is sprake van een breed draagvlak bij energiecoöperaties en grondeigenaren in het gebied*
Tijdens deze fase van het gebiedsontwikkelingsproces bleek dat er veel draagvlak is bij energiecoöperaties en grondeigenaren om mee te denken en werken aan het Klimaatlandschap. Een groot deel van de energiecoöperaties in Waadhoeke heeft zich, op eigen initiatief, verenigd in de SWEC. Met als een van de doelstellingen om in grote ontwikkelingen, zoals het Klimaatlandschap, mee te kunnen doen als serieuze partij die gelijkwaardig is aan grote ontwikkelaars. Ook de grondeigenaren hebben op eigen initiatief plannen gemaakt voor een groot deel van het gebied. Met name met achterliggende gedachten als verzilting en de verslechterende kwaliteit van de landbouwgrond. Zij staan open voor nieuwe invulling van het gebied.

Kanttekeningen/risico's

1.1 Realisatie zal een lange termijn project worden en afhankelijk zijn van veel factoren.
Waadhoeke is gestart met de initiatieffase/onderzoekfase van een Klimaatlandschap. Dat is in principe de eerste fase van een gebiedsontwikkelingsproces. Zo'n complex proces kost tijd, geld en kan in een tijd waarin de ontwikkelingen zo snel op elkaar volgen ook van richting veranderen. In zo'n proces kunnen beleid, wet- en regelgeving veranderen. Ook is de discussie over waar de investeringen in het net zullen plaatsvinden er een die provinciaal en landelijk gevoerd gaat worden en de locatie kan beïnvloeden.

1.2 Landelijke en provinciale regelgeving lopen nog achter
Met het Klimaatakkoord en de uitvoering daarvan in de RES zijn er duidelijke en wettelijke afspraken gemaakt over de doelstellingen voor de opwek van duurzame energie en het terugdringen van CO2. Gemeenten zijn, als overheid die het dichtst bij de gemeenschap staat en aanvoelen wat er speelt in de regio, concreter in plannen dan dat bijv. provincies dat zijn. Landelijke en provinciale regelgeving en verordeningen staan bepaalde zaken, als hogere windmolens en de combinatie met zon, vaak niet toe. Met de Energievisie en de POVI zien we dat de eerste stappen worden gezet, maar tot nu toe kunnen er vraagtekens worden gezet bij het gezamenlijk toewerken tussen overheden naar de noodzakelijke concrete plannen om uitvoering te geven aan het Klimaatakkoord.

Alternatieven
De keus om de volgende stap, de ontwerpfase, in het gebiedsontwikkelingsproces te zetten is een kansrijke stap. Het alternatief is om dit niet te doen. Waadhoeke legt dan de opdracht naast zich neer om zelf een bijdrage te leveren aan de doelstelling energieneutraal in 2040. Ook leveren we dan geen significante ambities aan voor de RES 2.0 of 3.0 voor de landelijke Klimaatakkoord doelstellingen.

Effect hiervan is dat de gemeente het centreren van grootschalige opwek, het combineren van zon en wind en het opwekken nabij het onderstation los laat. Ook zien we dat er bij lokale stakeholders een sterke behoefte is om samen met de gemeente op te trekken en ook grootschaliger te denken en ontwikkelen. Daarnaast geven we de zo gewenste regie uit handen. Wanneer er geen regie vanuit de overheid is, dan hebben marktpartijen vrij spel en zal lokaal eigendom en participatie van de omgeving tot het wettelijk nodige gedegradeerd worden ten koste van een hoger rendement.

Door niet bij te dragen aan RES2.0 of 3.0 is de kans groot dat het ambitieniveau voor die RES-en niet gehaald wordt. Gevolg daarvan is dat het Rijk, met de noodzaak van het Klimaatakkoord in het achterhoofd, gebieden zal gaan aanwijzen. Regie over landschap, lokaal eigendom, inrichting etc. hebben we dan niet meer zelf in de hand. Denk aan de ontwikkeling van windpark Fryslân, waarbij dat ook het geval was.

Vervolg
Na behandeling in de raad van 3 juli zal, bij een positief besluit, gestart worden met de ontwerpfase in het gebiedsontwikkelingsproces. De raad zal hierbij 2 maal per jaar geïnformeerd worden over de stand van zaken middels een memo. In het vervolgproces, zie planning blz. 47 van de analyse, zal het college bij financiële en planologische besluitvorming bij de raad terugkomen. In de vervolgfase zal er een gedetailleerde planning hiervoor worden opgesteld die gedeeld wordt met de raad.

Participatie
Er is sprake geweest van een uitgebreid communicatie- en participatieproces. De opzet en resultaten kunt u vinden in de bijlage ‘communicatie- en participatieproces Klimaatlandschap’.

Financiën
Voor de ontwerpfase is nog geen begroting opgezet. De verwachte kosten van deze fase kunnen gedekt worden uit de CDOKE-middelen. Deze middelen heeft de gemeente van het Rijk gekregen om invulling te geven aan het energie- en warmtebeleid.

De gemeente is zelf ook eigenaar van een fors deel van de gronden. Op dit moment hebben deze gronden nog een bestemming voor de bouw van kassen. Met deze volgende stap maken we steeds nadrukkelijker de keuze om dit gebied een andere bestemming te geven. Wat dit financieel betekent is nog lastig in te schatten en sterk afhankelijk van de uiteindelijk keuzes. Zowel als het gaat om de inrichting van het gebied als de wijze waarop de samenwerking met partijen vorm zal krijgen.

Bijlagen
Bijlage 1: <Analyserapport Definitiefase gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap>
Bijlage 2: <Communicatie- en participatieproces Klimaatlandschap>
Bijlage 3: <Communicatieplan Klimaatlandschap richting Dorpsbelang & Inwoners>
Bijlage 4: <Intentieovereenkomst Gemeente Waadhoeke – SWEC>
Bijlage 5: <Intentieovereenkomst Gemeente Waadhoeke – Grondeigenaren>
Bijlage 6: <Inventarisatie Energietuinen Nederland>
Bijlage 7: <Ingebrachte opmerkingen en bezwaren stakeholders>
Bijlage 8: <Nieuwsbrief Klimaatlandschap April 2025>
Bijlage 9: < Nieuwsbrief Klimaatlandschap Mei 2025>
Bijlage 10: <Oplegger bijdrage Kernsessie 5 juni 2025>

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: 2025-109623

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 10 juni 2025;

B E S L U I T

1. Kennis te nemen van het analyserapport van de definitiefase van het gebiedsontwikkelingsproces Klimaatlandschap.
2. Te starten met de ontwerpfase van het gebiedsontwikkelingsproces, waarbij het communicatie- en participatieproces en bijgevoegde intentieovereenkomsten voor lokaal eigendom de bouwstenen zijn.

Aldus vastgesteld in de openbare

raadsvergadering van 3 juli 2025,

Signed By: Weiland, Adrie
13/07/2025 00:13:07 CEST
ID: 28e90876-5fc2-45bc-892d-6194818b3188
Auth: Scribble

, voorzitter

Signed By: Lyklema, Tinco
12/07/2025 15:59:01 CEST
ID: 28e90876-5fc2-45bc-892d-6194818b3188
Auth: Scribble

, griffier

Dit document is digitaal ondertekend.